

FYYSIKKO RAAMATUN ÄÄRELLÄ

Professori Kaarle Kurki-Suonio Raamatun ymmärtämisestä

KULUNEEN TALVEN AIKANA on jälleen kerran virinnyt vilkas keskustelu Raamatun kertomusten merkityksestä. Toisille ne ovat pyhää sanaa, jonka jokainen piirto sellaisenaan on ikuis-ta totuutta, jota ei sovi epäillä. Jotkut taas pitävät niitä vanhoina taruina, jotka nykyaikainen tiede on tehnyt tarpeettomiksi. Omalla maallikon puheenvuorollani tuskin voin tuoda mitään uutta esille, ja tartun siksi kynääni hyvin arkaillen.

LUKIESSAMME RAAMATTUA ja yrittäessämmme ymmärtää, mitä Jumala tahtoo meille puhua, kohtaamme paljolti samoja vaikeuksia kuin missä tahansa keskustelussa. Usein kuulee keskustelua, jossa toinen osapuoli – tai kumpikin – halukkaasti tarrautuu toisen sanoihin eritellen niiden merkitystä pikkutarkasti ja selittäen näin toisen tarkoitusta ja vaikuttimia oman ennakkomielikuvansa mukaisesti. On selvää, että tällä tavoin kokonaan torjutaan mahdollisuudet todelliseen keskusteluun, koska puuttuu halu aidosti ymmärtää toista, siten kuin hän itse tarkoittaa. Samanlainen raamatunluku on yleistä.

Jokainen voi saada itsensä kiinni tulkitsemasta Raamatun sanaa itselleen omien ennako-odotustensa ja mielihalujensa mukaan ja siten sulkemasta ovea Raamatun omalta sanomalta.

Joka valppaasti tarkastelee omaa asennoitumistaan, joutuu pian hätääntyneenä kysymään, onko muunlainen lukeminen edes mahdollista. Turhaan ei Paavali sano: "Jos joku luulee jotakin tietävänsä, ei hän vielä tiedä niinkuin tietää tulee." Kaikessa ihmisten välisessä kanssakäymisessä, kaikessa tutkimisessa – niin tieteen kuin Raamatunkin –, kaikessa totuudenetsinnässä tämä on perusoivallus, jota ilman ei oikea ymmärtäminen ole mahdollista.

ON OPETTAVAISTA todeta, miten suuressa määrin luonnontiede, inhimillisen älyn suurenmoisoin rakennus, on edistynyt vain tarkistamalla ja kumoamalla varmoja, jopa itsestään selviä in-

himillisiä käsityksiä, ja kuinka vaikeata etevimpienkin tiedemiesten on ollut luopua vanhoista ajatustottumuksistaan vakuuttavienkaan todisteiden voimasta. Sen jälkeen ei enää hämmästyttä, että uskonnon alueella, jossa on kysymys ihmistä paljon syvemmin koskettavista ja suunnattoman paljon vaikeammin ilmaistavista asioista, yhteisymmärryksen saavuttaminen on niin vaikeata.

Ja kuitenkin kristinuskon ilosanomassa on keskeisimpiä asioita kutsu yhteyteen rakkaudessa, kutsu voittamaan keskinäisen väärinymmärryksen ylivoimainen muuri.

IHMISET, JOTKA VAATIVAT totuuden arvovaltaa omille käsityksilleen, ovat lopultakin kiinnostuneempia oikeassa olemisesta kuin totuudesta. Ja niin he ovat – useimmiten huomaamattaan – totuuden vihollisia. Uskoessaan omistavansa totuuden he eivät enää pysty totuutta vastaanottamaan. "Korvillaan he työläästi kuulevat ja silmänsä he ovat ummistaneet ..." Tämä on jokaisen julistajan, jokaisen väittelijän, jokaisen kiivaan keskustelijan vaara. Antautuessaan sanalliseen taisteluun käsityksiensä puolesta hän unohtaa kuuntelemisen taidon ja katkaisee niin yhteytensä ulospäin, kaikkeen, mikä voisi häntä ohjata aitoon ymmärtämiseen, – ja yhteyden totuuteen. Näin käy sille, joka tieteen nimissä yrittää Raamattua kaataa, mutta yhtä usein sille, joka uskoo puolustavansa Raamattua edellistä vastaan.

KIELI, PUHUTTU JA KIRJOITETTU, on avain ymmärrykseen ja väärinymmärrykseen. Se on kuitenkin joko liian köyhä tai liian rikas. Liian köyhä se on sille, joka yrittää pukea ajatuksensa ja tunteuksensa sanoiksi. Vain varjon ne pystyvät ilmaisemaan siitä, mitä tarkoitan, ja puhuessani ja kirjoittaessani luulen sanovani enemmän kuin sanonkaan, sillä liitän sanoihin mielessäni paljon sellaista, mikä ei koskaan voikaan niiden kautta välittyä kuulijalle tai lukijalle. Vastaanottajan kannalta kieli taas on liian rikasta, liian runsasvivahteista – joku voisi sanoa sitä epämääräisyydeksi.

Samat sanat eri henkilöiden sanomina, eri yhteyksissä, erilaisella äänenpainolla, eri paikoissa ja eri aikoina lausuttuina voivat sisältää suunnattoman määrän erilaisia merkityksiä.

FYSIIKASSA PUHUTAAN joskus riisutuista tai paljaista hiukkasista (elektroneista, protoneista tms.) tarkoittaen jotakin, mitä hiukkaset olisivat ilman vuorovaikutustaan ympäristön kanssa. Ajattellaan, että ympäristö ikään kuin tarttuu hiukkaan tai hiukkanen ympäristöön ja todellinen hiukkanen on näin muodostunut kokonaisuus: paljas hiukkanen, joka kuljettaa mukanaan siihen erottamattomasti kytkeytyneenä ympäristön vaikutusta siihen ja sen vaikutusta ympäristöön. Tämän ajattelutavan kautta tulee korostetusti ilmi, että jokainen hiukkanen on se mitä se on vain näiden vuorovaikutusten ansiosta.

On mahdotonta erottaa hiukasta "itseään" siitä, mikä on siihen "tarttunutta", ilman että menetetään kaikki, mikä on sille tunnusomaista.

SAMALLA TAVOIN "paljas" sana ei ole mitään. Sana on mitä se on, vain niiden vuorovaikutusten ansiosta, joita sillä on ympäristönsä kanssa. Sanalta ei voida "riisua" siihen liittyvää mielleyhtymien pilveä tekemättä samalla koko sanaa tyhjäksi. Tämä pilvi riippuu ympäristöstä. Kullakin sanaa käyttävällä henkilöllä se riippuu kaikesta, mitä hän on kokenut: mutta tämä mielikuvien pilvi ja vain se merkitsee hänelle sanan ymmärtämistä. Näin muodostuu sanan sisältö erilaiseksi kullekin ihmiselle. Siksi ihmisen on mahdotonta koskaan täydellisesti ymmärtää toista. Siksi kenenkään ei ole mahdollista täysin ymmärtää sitäkään, mitä tämän kirjoittaja sanomaan tarkoittaa. Jokainen käsitys on väärinkäsitys. Parhaimmillaankin ihmisten keskinäinen yhteisymmärrys voi merkitä vain vilpítőntä halua ymmärtää toinen toistaan koko ajan tietäen, ettei todellista ymmärtämystä voi koskaan saavuttaa.

"Sillä kuka ihminen tietää, mitä ihmisessä on paitsi Ihmisen henki joka hänessä on" (1 Kor. 2:11).

Vain avoimen vastaanottavalla mielellä kuuntelemalla ja vaivalloisesti sanojen ja sanojan taustaan paneutumalla voimme saada nähdä kajastuk-

sen ajatusten ja mielteiden runsaudesta, joka toisen ihmisen sanoihin kätkeytyy, toisin sanoen, sanojen merkityksestä, sellaisena kuin hän ne on tarkoittanut.

RAAMATUN LUKIJAKAAN ei voi toivoa koskaan ymmärtävänsä lukemaansa kaikinpuolisesti ja täysin oikein.

Vain vaivaa nähden, tutkistelemalla Raamattua päivin ja öin psalmikirjoittajan neuvon mukaan voimme vähitellen päästä aavistamaan sanan rikkautta.

Monet käsittämättömältä tuntuvat sanat voivat paljon avautua, jos pääsemme näkemään, mitä niillä sinä aikana ja siinä ympäristössä, kuin ne on sanottu, on voitu ymmärtää, millaisia mielikuvia ne ovat voineet herättää. Otan yhden esimerkin, Itselleni hyvin läheisen:

JEESUKSEN SANAT ristillä: "Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit" ilmaisevat lukijalle ensin vain äärimmäisen epätoivon hätähuudon. Paljon rikkaammaksi alkaa niiden merkitys hahmottua, kun huomaa, että Jeesus siinä rukoilee psalmia 22, jonka jokainen paikalla ollut juutalainen varmasti tunsu sanasta sanaan. Vaikka Hän ei ehkä ääneen jatkoa lausunutkaan, nämä ensimmäiset sanat riittävät kuljettamaan mukanaan kuulijain tajuntaan jatkoon. Siten näihin sanoihin kätkeytyy koko psalmin sisältö ja sen keskeinen merkitys juutalaisten messiasodotuksissa.

Ja niin niistä epätoivon sijaan alkaakin kuulua viimeiseen asti Isään luottava rukous ja samalla Jeesuksen messiaanisuuden viimeinen ja väkevin sanallinen todistus, jonka on täytynyt viiltää hänet tuominneiden juutalaisten korvia.

VAATIMUS YMMÄRTÄÄ ja uskoa Raamatun sanaa sellaisenaan, kirjaimellisesti on mahdoton. Se ei merkitse mitään, sillä ei ole olemassa mitään sellaista kuin sanojen kirjaimellinen merkitys. Matematiikassa enintään voidaan ajatella päästyn lähelle sitä. Sanoja ei voida riisua tappamatta niitä. Sanat elävät mukanaan kuljettamansa mielikuvien pilven kautta, ja vain sen kautta ne ilmaisevat jotakin kuulijalle.

Tässä toteutuu varsin selvillä tavalla Raamatun näkemys voimakkaasta, elävästä Sanasta, toimivasta Sanasta, Joka ei tyhjänä palaja. Nimenomaan Raamatun sana yhä uudelleen hämmästyttää elävyydellään.

Se kulkee erilaisten ihmisten, erilaisten aika-kausien, erilaisten tapojen ja kulttuurien kautta, ja kaikkialla se toimii aina uutena, aina ajankohtaisena, suuntaa eteenpäin viitoittavana. Siihen on kätkeytynä kutakin aikakautta varten ja kullekin ihmiselle oma sisältö, joka tulee ilmi sanan edessä ja toimiessa vuorovaikutuksessa jatkuvasti muuttuvan ympäristön kanssa. Juuri tässä se osoittaa jumalallisuutensa. Siihen sisältyy merkityksiä, joita sen kirjoittajalla aikanaan ei ole ollut mahdollista edes aavistaa. Ihmetellen lukee nykyajan ihminen kuinka "alkuaineet kuumuudesta hajoavat" tai Ilmestyskirjan yksityiskohtaisia kuvauksia nykyaikaisen sodankäynnin menetelmistä tai Paa-valin monia nykyaikaan liiankin sattuvasti osuvia sanoja (esim. 2. Tim. 13).

RAAMATUN SANA ei ole rikas ja monipuolinen ainoastaan siten, että se elää ja avaa aina uusia näköaloja sen mukaan kuin ihmiset oppivat niitä ymmärtämään, vaan se on monta kertaa myös ikään kuin monikerroksista.

Samoilla sanoilla voi olla samalla kertaa kertova, vertauskuvallinen, opettava ja profeetallinen merkitys.

Kerrotaan tapauksista ja teoista, joihin sisältyykin paljon enemmän kuin niiden senhetkinen merkitys. Esimerkkinä voimme ajatella vaikkapa Hesekieliä ja Hooseaa, joiden Jumala käski profetoita tiettyjen vertauskuvallisten tekojen välityksellä, tai Joonaa, jonka Jeesus itse esittää oman kohtalonsa vertauskuvaksi, tai katsokaamme, kuinka paljon vertauskuvallista, profeetallista ja opettavaa kätkeytyy Vanhan testamentin kertomiin Israelin kansan vaiheisiin tai Jeesuksen oman elämän tapahtumiin, sen lisäksi, että niillä on ollut oma historiallinen tai pelastushistoriallinen merkityksensä.

JEESUS KÄYTTI ITSE puheessaan paljon vertauksia. Samoin Jumalan sana kauttaaltaan, vieläpä Hänen puheensa meille "luonnossa, elämämme kohtaloissa ja kansojen vaiheissa" sisältää

usein paljon enemmän kuin pelkkiä tapahtumia, jos vain ymmärrämme oikein pitää silmämme ja korvamme avoimina. Tätähän juuri etsimme omastakin elämästämme kysellessämme hämmentyneinä, mikä tarkoitus on kaikella mitä olemme saaneet kokea. Monesti tuntuu siltä, että juuri vertauskuvallisuuteen kätkeytyy Jumalan syvin sanoma ihmiselle niin, että tapahtumat itse jäävät sivuasioiksi ja niihin kätkeyty opetus muodostuu tärkeimmäksi. Eikö sen tähden olisikin monien Raamatun kertomusten kohdalla tärkeintä tutkia ja löytää tämä sanoma sen sijaan, että tuijotamme vain siihen mitä kerrotaan tapahtuneeksi. ja ryhdymme ehkä keskenämme kiistelemään kertovatko ne kaikkine yksityiskohtineen aidoista historiallisista tapahtumista vai eivätkö.

JUMALA ON SAMA eilen, tänään ja iankaikisesti, ja Hänen sanansa pysyy. Mutta Hän on myös tutkimaton Jumala ja Hänen sanansa on äärettömän rikas. Ihminen ei voi koskaan oppia Häntä tuntemaan eikä Hänen sanaansa tarpeeksi hyvin ymmärtämään. Vilpittömän totuuden etsijän ainoa mahdollisuus on tutkia avoimin silmin, aina valmiina luopumaan omista ajatustavoistaan sen totuuden hyväksi, joka hänelle voi Raamatun sanasta avautua. "Etsivä löytää ja kolkuttavalle avataan." Maailma puhuu pilkaten kristityistä, jotka ovat kyllin nöyriä myöntääkseen erehdyksensä ja luopuakseen vanhoista käsityksistään opittuaan vähän paremmin Jumalan viisautta ja rakkautta tuntemaan. Se tahtoo leimata heidät uskonsa kiel-täjiksi pettyneenä siitä, ettei voikaan osoittaa heidän uskoaan sidotuksi vanhentuneeseen maailmankuvaan tai riippuvaiseksi ahtaista ihmisajatuksen kaavoista.